

Muistio: valtakunnallinen lastensuojelun jälkihuollon johdon vertaisreflektio

Aika: 13.9.2022 klo 9–11, Teams-keskustelu

Lastensuojelun jälkihuollon järjestämisvastuu on siirtymässä kunnista hyvinvointialueille vuoden 2023 alussa. Lisäksi lastensuojelun kokonaisuudistus on käynnistetty syksyllä 2022 visiotyöskentelyllä tarkoituksena uudistaa lastensuojelua tulevan hallituskauden aikana. Aikuistumisen kokonaisuudistus on todettu tarpeelliseksi jo vuonna 2019 (Lastensuojelun jälkihuollon uudistamistyöryhmän loppuraportti) ja tätä työtä on tarpeen jatkaa myös osana lastensuojelun uudistamista.

Tuleviin muutoksiin liittyen Yhdessä aikuisuuteen – Elämässä Eteenpäin (YEE)-hanke (www.thl.fi/yee) järjesti lastensuojelun jälkihuollon johdon vertaisreflektion 13.9.2022. Tilaisuus tarjosi mahdollisuuden vertaiskeskustelulle, jonka näkökulmana on palveluiden järjestäminen ja toteutus tulevilla hyvinvointialueilla. Keskustelun tavoitteena oli nostaa esiin tietoa valmistelun tilannekuvasta, jakaa hyviä käytäntöjä sekä reflektoida tietoa siitä, mitä ja millä tavalla asioita tulisi ottaa valtakunnallisesti käsittelyyn hyvinvointialueille siirtymisen toteuttamiseksi yhdenvertaisia palveluita vahvistavasti.

Tilaisuuteen ilmoittautui 47 henkilöä, paikalla oli 35 henkilöä. Ilmoittautuneita oli Uudeltamaalta, Etelä-Pohjanmaalta ja Pohjois-Pohjanmaalta, Pirkanmaalta, Keski-Suomesta, Lapista, Kanta-Hämeestä, Etelä-Savosta, Pohjois-Karjalasta ja Varsinais-Suomesta. Eniten ilmoittautuneissa oli johtavia sosiaalityöntekijöitä ja eri palvelukokonaisuuksien johtajia. Ilmoittautumisen yhteydessä oli mahdollista kertoa toiveita keskusten aiheeksi, ehdottaa alustajia ja varata aikaa oman alueen alustukselle sekä pyytää osallistujilta ja YEE-hankkeen asiantuntijoilta reflektiota kehittämistyön tueksi.

YEE-hanke kokoaa, tiivistää ja välittää tietoa laadukkaiden palveluiden kehittämiseksi alueilla.

Jälkihuollon toteutumisen ja nykytila

Lastensuojelun jälkihuollossa olevista nuorista tiedetään vain vähän. Systemaattista tiedonkeruuta ei ole. YEE-hanke toteutti vuonna 2021 laajan selvityksen lastensuojelun jälkihuollon nykytilasta ja

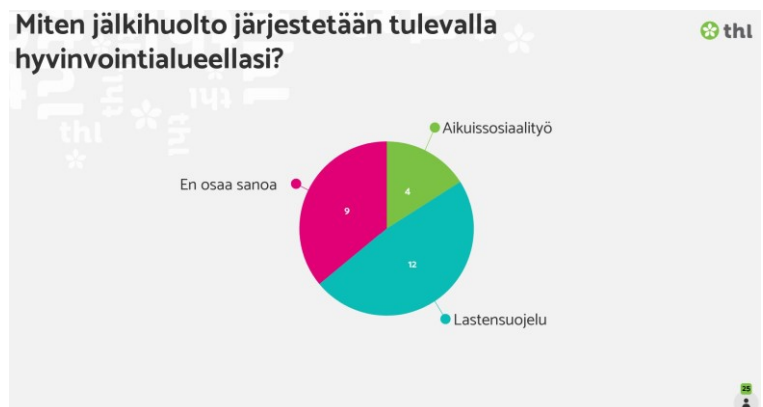
kehittämisen tarpeista. Ikkuna aikuistumiseen -raportti julkaistiin keväällä 2022 (Hirschovits-Gerz, Weckroth & Heino (toim.) 2022: www.julkari.fi/handle/10024/144027). Kirja ja siihen koostetut materiaalit auttavat alueita peilaamaan tilannekuvaa muuhun maahan nähden. YEE-hanke on julkaissut myös muuta materiaalia, kuten lastensuojelun jälkihuollon esitteen sekä koonnut tietoa mm. Eduskuntavierailun yhteydessä. Lisätietoa www.thl.fi/yee --> tiedotteet ja julkaisut.

Helsingissä on koottu usean vuoden ajan tilastotietoa lastensuojelun jälkihuollon asiakkaista. Käynnissä on neljä väitöskirjatutkimusta ja opinnäytteitä on jo julkaistu. **Lastensuojelun jälkihuollon vertaisreflektiossa Helsingin kaupungin aikuissosiaalityön päällikkö Sari Tuominen esitteli tilastoinnin tuloksia (erillinen liite)**. Olennaisena nähtiin tiedolla johtaminen ja yhdenmukainen tilastointi tiedolla johtamisen välineenä.

Vertaisreflektio

Vertaisreflektiossa hyödynnettiin Menti-kyselyä keskustelun lomassa. Menti-vastauksia tarkastellessa on huomioitava, että tulokset eivät suoraan vastaa eri maakuntia (tai tulevia hyvinvointialueita), sillä osallistujat edustivat eri kuntia, osa tulevia hyvinvointialueita ja osa palveluntuottajia. Osallistujat pitivät päivän aihetta tärkeänä ja suhtautuivat kiinnostuksella aiheeseen (kuva 1). Tietoa muiden alueiden toiminnasta ja sote-uudistuksen etenemisestä sekä kansallisesta ohjauksesta kaivataan. Avoimen, toiveikkaan ja motivoituneen suhtautumisen lisäksi aihe herättää huolestuneisuutta.

Menti-vastauksia hyödyntäen voidaan todeta, että lastensuojelun jälkihuollon järjestäytyminen on vielä suurelta osin epäselvä (9/25), suurin osa osallistujista kertoi jälkihuollon organisoituvan hyvinvointialueillaan osaksi lastensuojelua (12/25) ja neljä kertoi, että jälkihuolto organisoidaan jatkossa osana aikuissosiaalityötä (4/25). Osallistujista 9/25 ei osannut sanoa alueensa järjestäytymisestä tässä vaiheessa.

Esimerkiksi Keski-Uudenmaan sote (Keu-sotessa) jälkihuolto on siirtymässä aikuissosiaalityöhön, jossa aikuistuvien nuorten palveluita kehitetään kokonaisuutena.

Vastaajista 13/22 ilmoitti, että jälkihuolto tulee olemaan oma organisoitu kokonaisuutensa, oma yksikkönsä hyvinvointialueella, 8 ei osannut sanoa. Nykyisin pienissä kunnissa työntekijät tekevät yhdennettyä työtä, jossa jälkihuollon osuus työajasta on esimerkiksi viidennes. Pienten kuntien osalta

SeAMK

SONet BOTNIA

LASTENSUOJELUN
KEHITTÄMISYHTEISÖ

Diakonissa-
laitos

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

onkin epävarmuutta siitä, miten nuorten lähipalvelut varmistetaan ja työaika jatkossa resursoidaan hyvinvointialueille siirtymän seurauksena.

Asiakasmitoitus ja henkilöresurssit

Lisäresursseja ei juurikaan ole jälkihuoltoon saatu lakimuutoksen jälkeen, kun ikäraja nousi vuonna 2020 (ks. myös Ikkuna aikuistumiseen – raportti, Hirschovits-Gerz ym. 2022).

Sosiaalityöntekijöistä on pulaa. Monilla alueilla on vaikea täyttää sosiaalityöntekijöiden vakansseja.

Todettiin, että nykyinen lainsäädäntö ei anna selkärankaa henkilöstömitoitukseen tai siihen, tulisiko jokaisella nuorella olla oma sosiaalityöntekijä. Siirtymävaihe hyvinvointialueille voi pahimmillaan heikentää entisestään asiakastyön laatua, jos alueilla tulkitaan jälkihuoltoa koskevaa lainsäädäntöä löyhästi.

Lastensuojelulain tulkinnasta käytiin keskustelua. Vastaajista 10 /23 ilmoitti, että jälkihuollon nuorella on tulevilla hyvinvointialueella aina oma sosiaalityöntekijänsä, enemmistö ei vielä tiennyt ja kaksi ilmoitti, että nuori ei aina saa omaa sosiaalityöntekijää (kuva 3).

Henkilöstö (asiakas-) mitoituksesta on alueilla käyty jonkin verran keskustelua. Osa osallistujista antoi tietoa henkilöstömitoituksista (n=17). Kaksi kolmesta vastaajasta (11/17) kertoi, ettei henkilöstömitoituksesta joko ollut keskusteltu, mitoitusta ei ollut linjattu tai että heillä ei ollut tietoa asiasta. Neljä vastaajaa ilmoitti, että asiasta oli käyty keskustelua. Kahdeksan vastaajaa ilmoitti nykyisestä tai tavoitteellisesta henkilömitoituksesta. Keskustelussa ilmeni, että asiakasmäärät vaihtelevat erittäin paljon alueittain. Pienimmillään nuoria oli 40 yhtä sosiaalityöntekijää kohden ja suurimmillaan 120 sosiaalityöntekijää kohden.

Seitsemän vastaajaa ilmoitti nykyiseksi tai tavoitteelliseksi henkilöstömitoitukseksi **50 nuorta sosiaalityöntekijää kohden**. Sosiaaliohjaajien resurssi vaihteli alueilla 25 nuoresta sosiaaliohjaajaa

SeAMK

SONet BOTNIA

Pesäpuu ry

LASTENSUOJELUN
KEHITTÄMISYHTEISÖ

Diakonissa-
laitos

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

kohden aina 40 nuoreen sosiaaliohjaajaa kohden. Tavoitteeksi oli neljän vastaajan mukaan asetettu **25 nuorta sosiaaliohjaaja kohden**.

Helsingin malli:

Vuonna 2022 jälkihuollossa on nuoria yhteensä 1400, neljä tiimiä, neljä johtavaa sosiaalityöntekijää 6 sosiaalityöntekijää ja 7 ohjaajaa/tiimi. Lisäksi on ns. tehotiimi, joka vastaa asiakkaista tiimikohtaisesti. Tehotiimissä asiakkaita on vähemmän ja tiimi tukee muita tiimejä ja työskentelee myös iltaisin ja viikonloppuisin jälkihuollon nuorten tukena. Jälkihuollon tiimissä työskentelee terveydenhoitaja kolmena päivänä viikossa. Esim. kutsuntoihin liittyvät asiat kuuluvat hänelle. Hän kuuluu osaksi oppilashuollon palveluita. Perheterapeutti kuuluu osaksi tiimiä, tällä hetkellä perheterapeuttia ei ole saatu rekrytoitua, mikä haastaa systeemistä työtä ja kehitettyä työtapaa.

Helsingin mallia on kehitetty viime vuosina pitkäjänteisesti. Helsingissä oli vuonna 2013 eriytyneessä jälkihuollossa 7 sosiaalityöntekijää, nyt jälkihuollossa sosiaalityöntekijän vakansseja on 30 (<hyväksytty mitoitus lautakunnassa on taannut sen). Nuorten kokonaismäärä kasvaa 250 nuorella/vuosi kunnes vanhimmat nuoret täyttävät 25 vuotta.

Osallistajat olivat huolissaan siitä, ettei lastensuojelun jälkihuollon nuorten **erityisen tuen tarvetta** aina ymmärretä. Traumatausta ja sijaishuollon kokemukset sekä sitä edeltäneet kokemukset ovat lähtökohtaisesti perusturvallisuutta heikentäviä tekijöitä. Näiden perustietojen pohjalta nuoret tulisi lähtökohtaisesti arvioida erityisen tuen tarpeessa oleviksi ja siten tarjota jokaiselle nuorelle nimetty sosiaalityöntekijä (joka työskentelee tiimissä, josta nuori tuntee myös muita työntekijöitä asiakassuhteen vakauttamiseksi) sekä ohjaaja, jotka toimivat työparina sosiaalityöntekijälle.

Keskustelussa nousi esiin, että **erityisen tuen kriteeristöä** tulisi tarkastella kansallisesti. Erityisen tuen tarvetta voidaan perustella esimerkiksi peruskoulun keskeneräisyydellä, päihde- ja mielenterveyshaasteilla ja neuropsykiatrisilla oireilla. Jotakin näistä on enemmistöllä jälkihuollon nuorista (ks. mm. Tuomisen esitys liitteenä). Nykyisellään erityisen tuen tarpeessa olevia nuoria on arvioitu olevan vähintään runsas puolet nuorista.

Todettiin, että henkilöstömitoituksesta ja siihen liittyvistä tunteista ja toiminnan sisällöistä tulisi käydä keskustelua. Nuoret tarvitsevat paljon tukea ja heillä on haastavia elämäntilanteita, jotka kuormittavat työntekijöiden jaksamista. Työntekijöiden uupumista tulee ehkäistä riittävillä resursseilla. Työparityöskentelyä (sosiaalityöntekijä ja ohjaaja tai muu työparius) pidettiin hyvänä asiana. Työparityöskentely ja systeeminen ote ovat monilla alueilla toimiessaan vahvistaneet työntekijöiden työssä jaksamista.

SeAMK

SONet BOTNIA

LASTENSUOJELUN
KEHITTÄMISYHTEISÖ

Diakonissa-
laitos

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Ohjeet ja suositukset

Lastensuojelun käsikirja tukee lastensuojelun laadukasta toteuttamista kansallisesti. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja>. Kirjaan on mahdollista täydentää tietoa hyvinvointialueille siirryttäessä ja muutoinkin. YEE-hanke pyrkii osaltaan tuottamaan tietosisältöä käsikirjaan. Esimerkiksi työ **itsenäistymisvarakäytäntöjen kansalliseksi ohjeeksi** on työn alla Etelä-Pohjanmaalla laaditun ohjeen ja Ikkuna aikuistumiseen – raportin tietojen pohjalta. Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelle työstetään parhaillaan myös **lastensuojelun jälkihuollon maakunnallista ohjetta** osana YEE-hanketta. Tätä ohjetta on mahdollista soveltaa myös muiden alueiden tueksi.

Mentikyselyllä kysyttäessä viisi (5/12) lastensuojelun jälkihuollon reflektioon osallistunutta totesi, ettei suunnitelmallisen jälkihuollon toteuttamiseksi ole työn alla ohjeita tai alueellisia laatusuosituksia hyvinvointialueella. Kuitenkin tiimit työstävät malleja työskentelyksi ja ohjeita ja alueilla pidetään työpajoja ja verkostotapaamisia jälkihuollon järjestämiseksi. Ohjeita, suosituksia tai muita materiaaleja mainittiin:

- Aikuistuvien nuorten palvelupolkuja on tarkoitus mallintaa Keski-Uudenmaan alueella vuonna 2023.
- Seinäjoella kehitetty lastensuojelun jälkihuollon toimintaohjetta. Nuorten kehittäjäryhmä on myös ollut tässä mukana. Toimintaohje jää Etelä-Pohjanmaalle työpaperiksi, joka muovautuu. Taloudellisen tuen ohjetta on työstetty ja ohjeesta on tulossa geneerinen versio osaksi Lastensuojelun käsikirjaa.
- Laatusuosituksia on kirjattu palvelukuvauksen yhteydessä. Myös ohjeita on kirjattu palveluiden myöntämisen kriteereiksi Keski-Suomessa.
- Länsi-Uudellamaalla ollaan yhtenäistämässä palveluita esimerkiksi taloudellisen tuen linjauksista.
- Prosessikuvauksia on tehty jälkihuollon asiakkaaksi tulemisesta, siirtymisestä asiakkuuteen, videoita, ohje harkinnanvaraisesta jälkihuollosta ja taloudellisen tuen ohje.
- Uudenmaan yhteistyöfoorumi on ollut toiminnassa noin 4 vuotta. Kuntien lisäksi mm. Lastensuojelun Keskusliiton ja Ehjän ry:n edustus. Alueellisia yhteistyöfoorumeita on rakennettu. Yhteinen sisällöllinen kehittäminen. Luotu esimerkiksi suosituksia ja ohjeistuksia.

SeAMK

SONet BOTNIA

LASTENSUOJELUN
KEHITTÄMISYHTEISÖ

Diakonissa-
laitos

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Hyvinvointialueilla käyttöön jälkihuollon hyvä käytäntö tai viitekehys?

Mentikyselyyn vastanneista valtaosa (11/13) ilmoitti, että alueella on koulutettu työntekijöitä systeemiseen työhön. Muita viitekehysä tai käytäntöjä ei mainittu. Huoli resurssien riittävyydestä heikensi osallistujien mukaan systeemisen työn toteutusta käytännössä.

- Helsingissä systeemistä työtä on pilotoitu ja toimintamalli on otettu käyttöön 4 vuotta sitten.
- Porin jälkihuollossa on aloitettu systeeminen tiimityöskentely syyskuussa 2022. Tiimeihin osallistuu perheterapeutin lisäksi myös päihdepuolen terapeutti (1krt/kk). Tästä on ollut hyvä kokemus sijaishuollon puolelta.
- Espoon jälkihuollossa systeeminen toimintamalli on ollut käytössä noin 4 vuotta. Systeemisen työn toteutusta on sovellettu paikallisesti. Esimerkiksi ns. viikkokokousmalli on nyt tauolla. Espoossa on kouluttauduttu ja kehitetty paikallisesti sopivaa toimintamallia keväällä 2022. Syksyllä 2022 on aloitettu työskentely uudella tiimikokousrakenteella. Tavoitteena on vahvistaa systeemistä työtettä entisestään ja ottaa systeemisen viikkokokouksen mallin mukainen kokous käyttöön aina tarpeen mukaan.
- Tiedossa on useita muita alueita mm. Eksote, jossa on jo pitkään tehty systeemisellä työotteella työtä lastensuojelussa, systeemistä työtä kehitetään parhaillaan myös oppilashuollon puolella.

Todettiin, että systeemisyys edellyttää sitoutumista myös organisaatiotasolla. Systeemisen työn koettiin lisäävän vuorovaikutusta ja ymmärrystä. Verkostot pitää saada intensiivisesti mukaan. Henkilöstön vaihtuvuus haastaa, toisaalta työskentelyyn sitoutuneet kokevat työssä jaksamisen vahvistuvan, kun yksin tekeminen hieman vähenee. Systeeminen tiimi ei ole itseisarvo vaan systeemisyys pitää tuoda muuhunkin asiakastyöhön. Koettu, että kohtaaminen on kunnioittavaa asiakastapauksen äärellä työskennellessä.

Systeemisen työn johtamisesta pitäisi puhua enemmän ja johtoa kouluttaa teemaan myös monialaisen yhteistyön vahvistumiseksi. Verkostoyhteistyöstä muiden alojen kanssa käytiin keskustelua mm. Turussa rakennettu neuvolayhteistyötä, mutta resurssipula heikentää yhteistyön tekemistä.

Muuta keskustelua

- Keskusteltiin poikkitieteellisen tutkimuksen merkityksestä lastensuojelun jälkihuollon järjestämiseen. Esimerkkinä poikkitieteellisestä tutkimuksesta esiin nousi aivojen kehitys ja nuoren traumatausta.

SeAMK

SONet BOTNIA

LASTENSUOJELUN
KEHITTÄMISYHTEISÖ

Diakonissa-
laitos

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

- Perustieto nuorten tarpeista auttaisi järjestämään palveluita. Nykyisin tietoa nuorista, tarpeista ja palveluista ei kerry systemaattisesti. Tiedonkeruuta tehdään excell-pohjalle mm. Helsingissä. Kansallista yhteistyötä kaivataan.
- Jälkihuollon viestintää tulee kehittää. Väärää tietoa on liikkeellä paljon. Jo sijaishuollon aikana tulee kertoa nykyistä vahvemmin ja positiiviseen sävyyn jälkihuollosta nuorille! Mm. YEE-hankkeessa työstetty jälkihuollon esite tukee tätä työtä: [Esite lastensuojelun jälkihuollosta nuorille ja ammattilaisille, 2022](#) ja [Broschyr om barnskydd till ungdomar och yrkesverksamma, 2022](#)
 - Viestintä tulee viedä sinne, missä nuoret ovat Instagram, Sway, Discord jne.
 - Espoossa on kehitetty sähköistä esitettä jälkihuoltoon tulossa oleville nuorille. To do -listalla on esitteen päivittäminen ja avo- ja sijaishuollon sekä sijaishuoltopaikkojen kouluttaminen. Saa nähdä, koska saadaan rakenteet valmiiksi.
 - Sosionomiopiskelijoiden video osana viestintää jälkihuollosta: [Lisätiedot \(sonetbotnia.fi\)](#)
- Lastensuojelu ja jälkihuolto ovat valtavia investointeja yksittäiseen lapseen tai nuoreen. ”Olisi sulaa hulluutta jättää nuoret ilman tukea heidän täyttäessään 18 vuotta (terveys, asuminen, koulutus, työ jne)”.
- Jälkihuollosta puhuminen ja siirtymätyöskentely tulisi sisällyttää laitoksissa arkeen jo sijoituksen alussa. Tämä kytkeytyy myös järjestäjän vastuuseen **osata ostaa jälkihuollon sisältöjä (hankintaosaaminen) ja vuoropuheluun palveluiden tuottajien kanssa**. Itsenäiseen elämään siirtymisen harjoittelu ja itsenäistymistaidot tulisi sisällyttää nykyistä paljon vahvemmin osaksi kaikkea sijaishuoltoa ja toteutumista tulisi seurata niin perhehoidossa kuin laitoksissakin. Tähän tulisi tarjota kansallisia ohjeita liittyen mm. nuorten asumisharjoitteluun, taloudenhallinnan taitojen harjoitteluun jne.
 - Palveluntuottajan tulee huolehtia nuoren jälkihuollon suunnitteluprosessin aloittamisesta riittävän varhain lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa.
- **Siirtymää jälkihuoltoon** tulee ehdottomasti kehittää. Siirtymän valmistelu tulee kirjata lakiin ja ohjeisiin nykyistä paremmin. Esimerkiksi Helsingissä siirtymän valmistelu ohjeistetaan käynnistämään viimeistään puolta vuotta ennen siirtymää. **Kuntoutusta tarvitsevien nuorten siirtymä aloitetaan vähintään vuotta ennen, vammaisten nuorten tuen valmistelu jo 16-vuotiaana.**
- Nuorille pitäisi olla ohituskaista keskusteluapuun käsitellä sijaishuoltoa edeltäneitä ja sijaishuollon aikaisia traumaattisia kokemuksia.

SeAMK

SONet BOTNIA

LASTENSUOJELUN
KEHITTÄMISYHTEISÖDiakonissa-
laitos

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

- Lastensuojelun jälkihuollon vertaisreflektioon osallistuneet olivat eniten huolissaan monia palveluita tarvitsevien tuesta: päihde- ja muita haasteita omaavien tuki ja palvelut eivät toimi.

Toiveita jatkotyöksi

- Vastaajista (n=16) 14 toivoi jatkotyöskentelyä vertaisjohdon reflektioksi. Kaksi ei osannut sanoa.
- Hyvinvointialueiden lastensuojelun jälkihuoltoa koskeva verkosto käyntiin? Verkoston toiminta tukisi siirtymää hyvinvointialueille.
- YEE-hankkeelle esitettiin toive: mallinnus siitä, mitä **tietoja jokaisen hyvinvointialueen kannattaisi tilastoida** jälkihuoltoon liittyen. Samalla saataisiin valtakunnallista ja vertailukelpoista tietoa nuorista ja palveluista, vaikka rakenteista tietoa ei vielä ole.
- Rakenteisen kirjaamisen tueksi tarvitaan kansallista tukimateriaalia mm. asiakassuunnitelmatyön mallinnus ja ohjeita kirjaamisen kehittämiseen.
- **Erityisen tuen kriteeristöä** tulisi tarkastella kansallisesti. Yhteistä ymmärrystä jälkihuollon nuorten tuen tarpeista ja palveluista tulee jäsentää kansallisesti laadukkaan tuen ja palveluiden kehittämiseksi.
- Lakikoulutusta ja lain soveltamisen koulutusta toivotaan. Esim. Mirjam Aranevan uuden kirjan pohjalta.

Muuta

ESR+ kausi alkamassa, voi hakea rahaa kehittämistyöhön alueille. Lastensuojelun sosiaaliset innovaatiot -hankerahoitusta tulossa hakuun keväällä 2023. Lisätietoa saa osoitteesta: rakennerahastot.fi

Seuraava tapaaminen

9.11.2022 KLO 14.00–16.00. Lisätietoa YEE-hankkeen verkkosivuilla kohdassa muut tilaisuudet sekä tanja.hirschovits-gerz@thl.fi

Materiaalia, koulutuksia ja tilaisuuksia

YEE: www.thl.fi/yee

- [Aikuistumisen tuen kokonaisuudistus – yhdenvertainen tuki ja palvelut nuorille vuoteen 2027 mennessä](#)
- [Nuorten viestit eduskunnalle 22.9.2022, "Teillä on voima valta ja vastuu kuulla meitä."](#)

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

- [Tanja Hirschovits-Gerz, Niina Weckroth & Tarja Heino \(toim.\) \(2022\). Ikkuna aikuistumiseen : Selvitys lastensuojelun jälkihuollon ja ilman huoltajaa maahan alaikäisenä tulleiden nuorten tuesta ja palveluista THL:n raportti 002/2022.](#)
- [Nuorten foorumi \(9.4.2022\) raportti: Eilisestä huomiseen. Kokemuksia elämäntarinan vaikutuksista itsenäistymiseen.](#)
- [Nuorten foorumi \(30.10.2021\) raportti: Ilman huoltajaa alaikäisenä maahan tulleiden nuorten ajatuksia itsenäistymisestä](#)
- [Nuorten foorumi \(16.10.2021\) raportti: Asiakassuunnitelmat nuorten jälkihuollon tukena](#)

Malleja Innokylässä

YEE-hankkeen ja sidosryhmien kanssa yhdessä tuotetuja malleja Innokylässä:

<https://innokyla.fi/fi/programme/1754/edit/models>

SeAMK

SONet BOTNIA

Pesäpuu ry

LASTENSUOJELUN
KEHITTÄMISYHTEISÖ

Diakonissa-
laitos

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto